

Радченко Н.Г.
ОЦІНКА РІВНЯ КАПІТАЛІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ
(НА ПРИКЛАДІ ПАТ «ДЕЛЬТА БАНК»)

УДК 658.12

***Анотація.** У статті визначено сутність капіталізації банківської установи. Проаналізовано основні складові й структуру власного капіталу банку та відповідність їх розміру встановленим банківським законодавством нормативам на прикладі ПАТ «Дельта Банк». Оцінено рівень ефективності формування власного капіталу із використанням коефіцієнтного методу досліджень.*

***Ключові слова.** капіталізація банку, власний капітал, статутний капітал, субординований борг, ефективність формування власного капіталу.*

***Аннотация.** В статье определена сущность капитализации банковского учреждения. Проанализированы основные составляющие и структура собственного капитала банка и соответствие их размера установленным банковским законодательством нормативам на примере ПАО «Дельта Банк». Оценен уровень эффективности формирования собственного капитала с использованием коэффициентного метода исследований.*

***Ключевые слова.** капитализация банка, собственный капитал, уставной капитал, субординированный долг, эффективность формирования собственного капитала*

***Summary.** Raising of problem. A main task for the Ukrainian banking system on the nearest years is providing of banks capital at level adequate to the necessities of intensively growing economy.*

Basic results of research. The property asset is a basis of banks resource base and it is a major performance indication of banks activity. The basic constituent of property asset structure there is a charter capital, which provides reliability and stability of property asset. "Delta Bank" is executes requirements of Ukrainian banks legislations in relation to norms of adequacy of property asset. The actual value of these norms has an ascending dynamics.

The calculation of property asset efficiency indexes is showed a positive character of progress trends. Such indexes as cartoonist of capital, accusers of assets and coefficient of capital and assets correlation are needs in special attention.

Conclusions. As a result of research, it is not set facts, which is confirms about failure to observe of order of forming of capital, backlogs and funds. In our view, for "Delta Bank" it is necessary to work out events in relation to the improvement of bank capitalization, such as stimulation of profits increase, management of acuests and charges, aspiration of profit is on a regulation capital increase.

***Keywords.** capitalization of bank, property asset, charter capital, efficiency of forming of property asset.*

Постановка проблеми. Питання нарощення обсягів банківського капіталу країни в міру зростання її економічного потенціалу завжди було і є актуальним для ринкової економіки. Не є винятком у світі даного питання й банківська система України. Головним завданням для вітчизняної банківської системи на найближчі роки є забезпечення капіталу банків на рівні, адекватному потребам відновлювальної інтенсивно зростаючої економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема низької капіталізації банків стала відчутною ще у ХХ ст. й привертала увагу багатьох науковців і практиків. Значну увагу питанню підвищення капіталізації банків приділяють у своїх працях такі вчені, як: М. Алексеєнко, Н. Версаль, А. Вожжов, В. Геєць, А. Грищенко, О. Дзюблюк, О. Заруба, А. Мороз, М. Савлук, Н. Слав'янська та ін. Але, не дивлячись на всебічне опрацювання даного питання вченими, залишаються невисвітленими питання теоретичної сутності поняття "банківська капіталізація", його різновидів і особливо якісної сторони, яка стосується достовірної оцінки складових і правильного їх включення до власного капіталу банку, що й викликало необхідність проведення даного дослідження, зумовило його мету та завдання.

Мета дослідження полягає у визначенні сутності капіталізації банку, основних складових, структури й рівня ефективності формування власного капіталу в ПАТ «Дельта Банк».

Основні результати дослідження. На сучасному етапі в економічній літературі не подано однозначного тлумачення терміна "капіталізація". Так, у Фінансово-економічному словнику під редакцією А.Г. Завгороднього та Г.Л. Вознюка розглянуто сутність цього поняття з трьох точок зору: "Капіталізація - це, по-перше, перетворення доданої вартості (нерозподіленого прибутку) на капітал; по-друге, процес формування фіктивного капіталу у вигляді акцій, облігацій та інших цінних паперів; по-третє, процес реалізації майна підприємства з метою збільшення грошового капіталу" [1, с. 250].

У фінансовому словнику під редакцією А.А. Благодатіна, А.М. Лозовського і Б.А. Райзбера подано таке тлумачення капіталізації: "1) спосіб розподілу, використання прибутку, відповідно до якого весь прибуток або його частина спрямовується на розвиток підприємства, а не виплачується власникам; 2) спосіб збільшення статутного капіталу шляхом перерозподілу власного капіталу підприємства" [2, с. 137]. Крім того, дається визначення капіталізації процентів як "нарахування відсотків на відсотки, що в банківській практиці є по суті нарахуванням за формулою складних відсотків", капіталізації ринкової як "оцінки ринкової вартості акціонерного товариства" та капіталізації надмірної як "наявності значних обсягів капіталу, що перевищують потреби в ньому для нормального функціонування підприємства" [2].

Досить цікавою з даного питання є позиція Т.В. Момот [3], яка у своїй роботі "Оцінка вартості бізнесу: сучасні технології" відзначає: "Згідно прийнятої у світовій практиці термінології капіталізацію можна розуміти, як: 1) перетворення доходу у вартість; 2) структуру капіталу підприємства; 3) визнання окремої статті витрат приростом капітальних активів, а не витратами звітного періоду.

Основною формування ресурсної бази банків та необхідною умовою її забезпечення є власний капітал, який є одним із найважливіших показників їх діяльності. Зміцнення ресурсної бази та інтеграція вітчизняної банківської системи до світового співтовариства значною мірою залежать від його зростання. Через це особливого значення набувають питання нарощення, ефективного використання та збереження капіталу банку.

Розглянемо структуру власного капіталу ПАТ «Дельта Банк» (табл. 1).

Таблиця 1. Динаміка власного капіталу ПАТ «Дельта Банк» за період 2010-2012 роки

Показник	01.01.2010 р.	01.01.2011 р.	01.01.2012 р.	Відхилення	
				+/-	%
Статутний капітал	510000	510000	827000	317000	162,2
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	8 016	14 935	469338	461322	у 59 р.
Резерви та інші фонди банку	71 486	82 548	-	-	-
Прибуток/збиток минулих років	67124	8016	14935	-52189	22,2
Прибуток/збиток поточного року	8016	14 935	469338	461322	у 59 р.
Усього власного капіталу	589 502	607 483	1449536	860034	245,9
Усього пасивів	8 464 730	13 797 972	23216416	14751686	274,3

Джерело: <http://www.deltabank.com.ua/> та розрахунки автора.

У структурі власного капіталу основною складовою є статутний капітал, який забезпечує надійність і стабільність власного капіталу. Як видно з даних таблиці 1, розмір статутного капіталу за перші два роки досліджуваного періоду залишається сталим і складає 510000 тис. грн., а у 2012 році збільшується на 317000 тис. грн., або на 62 %. і становить 827 000 тис. грн. Діяльність банку за період 2010 - 2012 рр. можна вважати прибутковою, оскільки кожного року ПАТ «Дельта Банк» отримував прибуток, який мав тенденцію до збільшення. Прибуток банку у 2012 році у порівнянні з 2010 роком збільшився на 461322 тис. грн., або у 59 разів, що є дуже високим показником. Власний капітал за період 2010 - 2012 рр. збільшився на 174,8%. Показник пасивів збільшився на 19652684 тис. грн. (651%).

ПАТ «Дельта Банк» виконує вимоги українського банківського законодавства щодо нормативів адекватності регулятивного капіталу, значення цього нормативу в банку має висхідну динаміку.

Розподіл прибутку та розміри формування фондів та резервів за рахунок чистого прибутку, здійснюється на підставі рішення загальних зборів акціонерів та у відповідності до Статуту. Резерви під втрати за активними операціями є адекватними розміру можливих збитків.

Розглянемо більш детально складові власного капіталу ПАТ «Дельта Банк», зокрема, статутний капітал (табл.2), резервні та інші фонди банку (табл.3).

Таблиця 2. Статутний капітал ПАТ «Дельта Банк» за 2010-2012 рр.

Найменування статті	Кількість акцій, шт.	Прості акції	Номінальна вартість акцій	Усього
Залишок на 1.01.2010 року	102000	102000	510000	510000
Залишок на 1.01.2011 року	102 000	102 000	510 000	510 000
Емісія акцій	63 400	63 400	317 000	317 000
Залишок на 1.01.2012 року	165 400	165 400	827 000	827 000

Джерело: <http://www.deltabank.com.ua/>

На дату 25.05.2011 р. відповідно до Звіту про результати закритого (приватного) розміщення простих іменних акцій Банку Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку завершилась процедура закритого (приватного) розміщення простих іменних акцій Банку другої емісії в кількості 63 400 штук, яку було розпочато 01.09.2010 р. Нову редакцію Статуту Банку погоджено Національним банком України 18.04.2011 р. та 26.04.2011 р. проведено Державну реєстрацію змін до установчих документів державним реєстратором.

У відповідності до Статуту Банк формує резервний фонд на покриття непередбачених збитків, що виникають у результаті діяльності Банку, по всіх статтях активів та позабалансових зобов'язаннях. Розмір відрахувань до резервного фонду має бути не менше 5 відсотків від прибутку Банку до досягнення ним 25 відсотків розміру регулятивного капіталу Банку, або складати іншу суму, яка може бути встановленою відповідно до Законодавства України. Загальні збори Акціонерів щороку визначають суми відрахувань до Резервного фонду. Крім того Банк формує інші фонди та резерви на покриття збитків від проведення певних видів операцій відповідно до нормативно-правових актів Національного банку України або рішень, прийнятих Загальними зборами Акціонерів.

Таблиця 3. Резервні та інші фонди ПАТ «Дельта Банк» за 2010-2012 рр.

Найменування статті	1.01.2010 р.	1.01.2011 р.	1.01.2012 р.	Відхилення	
				+/-	%
Фонд переоцінки цінних паперів в портфелі банку на продаж	(3864)	(818)	54897	58761	-
Інші	75350	83366	98301	22951	130
Усього резервних та інших фондів банку	71486	82548	153198	81712	214,3

Джерело: <http://www.deltabank.com.ua/> та розрахунки автора

Резервний фонд Банку станом на 01.01.2010 р. складає 71486 тис. грн., станом на 01.01.2012 року - 153198 тис. грн., що на 81712 тис.грн. (214,3 %) більше. Станом на 01.01.2012 р. інші фонди Банку

ОЦІНКА РІВНЯ КАПІТАЛІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ (НА ПРИКЛАДІ ПАТ «ДЕЛЬТА БАНК»)

складають 98301 тис. грн.. Інші фонди створені за рахунок прибутку Банку минулих років на підставі протоколів засідань Загальних зборів Акціонерів. Інші фонди можуть використовуватись на покриття збитків з метою необмеженого і негайного використання у разі появи збитків звітного та/або минулих років, відрахувань до загальних і резервних фондів, тощо. Фонд переоцінки цінних паперів у портфелі банку на продаж у 2010 році мав від'ємне значення, а у звітному році збільшився на 58761 тис. грн.

Не менш важливою складовою власного капіталу є субординований борг. Це - звичайні незабезпечені боргові капітальні інструменти (складові елементи капіталу), які відповідно до договору не можуть бути взяті з банку раніше п'яти років, а у випадку банкрутства чи ліквідації банку повертаються інвестору після погашення претензій інших кредиторів. Сума субординованого боргу, включеного до капіталу банку, щорічно зменшується на 20% її первинного розміру протягом п'яти років дії договору.

Кошти, залучені на умовах субординованого боргу, включають до капіталу банку після отримання дозволу Національного банку України. Мінімальна сума залучених коштів на умовах субординованого боргу шляхом випуску облігацій становить 100 тис. грн. У разі залучення коштів на умовах субординованого боргу від однієї особи в сумі більше 2 млн. грн., укладається прямиий договір.

Отже, розглянемо субординований борг ПАТ «Дельта Банк» за 2010-2011 роки в таблиці 4.

Таблиця 4. Субординований борг ПАТ «Дельта Банк» за період 2010-2011 роки

Назва компанії	Валюта	Термін погашення	Процентна ставка, %	01.01.2010 (тис. грн.)	Питом а вага, %	01.01.2011 (тис. грн.)	Питом а вага, %
ТОВ «Інвестальтернатива»	Гривня	14 грудня 2019 року	6	32 500	4,6	32 500	12,1
Йоуксайд Трейдинг Лімітед	Долар США	30 грудня 2019 року	12	79 617	11,3	79 898	29,4
Ленхаус Менеджмент Лімітед	Долар США	30 грудня 2019 року	12	159 234	22,6	159 796	58,7
Каргілл Файненшіал Сервісіз Інтернешнл Інк.	Долар США	02 червня 2018 року	LIBOR+4.60 35	143 301	20,4	0	-
Каргілл Файненшіал Сервісіз Інтернешнл Інк.	Долар США	27 травня 2018 року	LIBOR+4.60 35	289 491	41,1	0	-
Усього	-	-	-	704 143	100	272 194	100

Джерело: <http://www.deltabank.com.ua/> та розрахунки автора

Проаналізувавши дані таблиці 4, можна відмітити, що за 2010 рік найбільшу суму боргу (41%) ПАТ «Дельта Банк» мав у Каргілл Файненшіал Сервісіз Інтернешнл Інк., а вже у 2011 році цей борг був скасований. У 2011 році 58,7 % у загальній сумі субординованого боргу склали зобов'язання перед Ленхаус Менеджмент Лімітед.

Станом на 01.01.2011 року та 01.01.2010 року субординований борг включав нараховані процентні витрати в сумі 13 799 тис. грн. та 5 354 тис. грн. відповідно.

Для оцінки ефективності процесу формування власного капіталу банку використаємо запропоновану систему показників (табл. 5).

Таблиця 5. Оцінка ефективності формування власного капіталу ПАТ «Дельта Банк» в 2010- 2012 рр.

Показник	Розрахунок	01.01.2010 р.	01.01.2011 р.	01.01.2012 р.	Характер змін
1. Коефіцієнт власної капіталізації	Власний капітал / Пасиви	0,071	0,044	0,062	Позитивний
2. Коефіцієнт покриття зобов'язань	Власний капітал / Зобов'язання	0,075	0,046	0,066	Позитивний
3. Доходність власного капіталу	Чистий прибуток / Власний капітал	0,014	0,025	0,324	Позитивний
4. Чистий прибуток з розрахунку на одну акцію	Чистий прибуток / Звичайні акції	-	0,27	3,38	Позитивний
5. Мультиплікатор капіталу	Активи / Акціонерний капітал	-	22,713	16,016	Потребує уваги
6. Доходність активів	Чистий прибуток / Активи	9,469	0,001	0,02	Неадекватний
7. Коефіцієнт співвідношення приростів власного капіталу та активів	Темпи приросту власного капіталу / Темпи приросту активів	0,021	0,048	2,031	Неадекватний

Джерело: <http://www.deltabank.com.ua/> та розрахунки автора

Аналіз визначених показників ефективності власного капіталу свідчить про позитивний характер тенденцій розвитку ПАТ «Дельта Банк». Потребують уваги та детального розгляду такі показники, як мультиплікатор капіталу, доходність активів та коефіцієнт співвідношення приростів власного капіталу та активів.

Механізм формування власного капіталу банку базується на Положеннях Базельського комітету, вимогах вітчизняних органів нагляду за капіталом банку і обраній фінансово-кредитною установою стратегії.

Висновки. У результаті проведення системного аналізу власного капіталу ПАТ «Дельта Банк» не встановлено фактів, які свідчать про недотримання банком порядку формування капіталу, резервів та фондів відповідно до вимог нормативно-правових актів Національного банку України.

На наш погляд, «Дельта Банку» необхідно розробити перелік заходів щодо покращення капіталізації банку, який дозволить банку стати більш надійним та привабливим для клієнтів та інвесторів, а саме: стимулювання нарощування прибутків; менеджмент доходів і витрат банку на основі бюджетування, спрямування прибутку на збільшення статутного капіталу.

Джерело та література:

1. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. - Львів : Вид-во Нац.ун-ту "Львівська політехніка", 2005. - 714 с.
2. Финансовый словарь / А. А. Благодатин, А. М. Лозовский, Б. А. Райзбер. - М. : ИНФРА-М, 2006. - IV - 378 с.
3. Момот Т. Оцінка вартості бізнесу: сучасні технології / Т. Момот. - Х.: Фактор, 2007. - 224 с.
4. Річний фінансовий звіт ПАТ «Дельта Банк» за 2010-2012 рр. [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.deltabank.com.ua/>

Корнєєв М.В.

УДК 336

УПРАВЛІННЯ СУБ'ЄКТАМИ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ В УМОВАХ ПОСТУПОВОГО ПЕРЕХОДУ ДО ФІНАНСОВОЇ ЕКОНОМІКИ

***Анотація.** У статті визначено загальні особливості процесу управління суб'єктами фінансового сектору. Розглянуто функціональні відмінності суб'єктів фінансового сектору від окремих суб'єктів реального сектору. Систематизовано окремі складові системи управління суб'єктами фінансового сектору. Ідентифіковано окремі складові елементи процесу прийняття управлінського рішення суб'єктом фінансового сектору. Досліджено специфіку процесу управління окремим суб'єктом фінансового сектору в сучасних умовах господарювання. Визначено напрями вдосконалення процесу управління окремими суб'єктами фінансового сектору в умовах поступового переходу до фінансової економіки.*

***Ключові слова.** процес, управління, управлінське рішення, система, фінансовий сектор, суб'єкт, фінансова економіка.*

***Аннотация.** В статье определены общие особенности процесса управления субъектами финансового сектора. Рассмотрены функциональные отличия субъектов финансового сектора от отдельных субъектов реального сектора. Систематизированы отдельные составляющие системы управления субъектами финансового сектора. Идентифицированы отдельные составляющие элементы процесса принятия управленческого решения субъектом финансового сектора. Исследована специфика процесса управления отдельным субъектом финансового сектора в современных условиях хозяйствования. Определены направления совершенствования процесса управления отдельными субъектами финансового сектора в условиях постепенного перехода к финансовой экономике.*

***Ключевые слова.** процесс, управление, управленческое решение, система, финансовый сектор, субъект, финансовая экономика.*

***Summary.** In the article the general features of process of management by the subjects of financial to the sector are certain. The functional differences of subjects of financial to the sector from the separate subjects of the real to the sector are considered. The separate component control systems by the subjects of financial to the sector are systematized. The separate component elements of process of acceptance of administrative decision by the subject of financial to the sector are identified. Explored specific of process of management by the separate subject of financial to the sector in the modern terms of menage. Directions of perfection of process of management by the separate subjects of financial to the sector in the conditions of gradual transition to the financial economy are certain.*

***Keywords.** process, management, administrative decision, system, financial sector, subject, financial economy.*

Постановка проблеми. Ефективна діяльність вітчизняних суб'єктів фінансового та реального секторів є запорукою розвитку економіки. Тому в сучасних умовах господарювання вкрай важливо розвивати інфраструктуру, особливо - фінансову. Розвиток суб'єктів фінансового сектору не є можливим без належного управління всіма процесами, що в них протікають (ефективне управління персоналом, управління вхідними та вихідними фінансовими потоками, прибутком тощо). Актуальність даної тематики визначена необхідністю дослідження специфіки управління окремими суб'єктами фінансового сектору, вдосконалення елементів механізму функціонування таких суб'єктів. Досліджуючи особливості управління окремими суб'єктами фінансового сектору необхідно зазначити, що вони перебувають в центрі багатьох економічних процесів. Тому без ефективною системи управління такі суб'єкти будуть не в змозі вирішувати складні завдання, що постають перед ними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання щодо функціонування суб'єктів фінансового сектору та управління ними досліджували багато вітчизняних та зарубіжних вчених. Серед дослідників чільне місце належить таким як: М. Білик [8], О. Брегеда [1], Л. Буряк [8], Т. Васильєва [2], М. Волобуєв [3], В. Захожай [9], С. Козьменко [5], О. Козьменко [14], О. Кравченко [4], О. Криклій [6], Л. Нохріна [7], В. Опарін [10], І. Писаревський [7], А. Поддєрьогін [8], О. Познякова [7], І. Рекуненко [13], Т. Савченко [5],